

Ҳадис 198-дарс. Турли ҳайвонлар ичиб турадиган сув пок ёки нопоклиги ҳақида

19:00 / 02.09.2022 4717

عَامِلًا نَعَمَ لَسَوْ وَهِيَ لَعْلَلِ الْيَصُّ بِنِ لَلِئْسَ لِقَاقُ هُنَّ لَلِ يَضَرَّ رَمْعًا نَبَانَع
هُ لَلِ الْيَصُّ هَلَلِ لُؤْسَ رَلِاقَفِ عَابِّسَ لَلِوَبَّأَوْدَلِ نَمُ هُبُونِ يَامَ وَهَلْفُ لِي فُنُوكِي
نَنْسَلِ أَبْأَصَّأَوْرَ ثَبَّحُ لَلِمَحِّي مَلْدُنِي تَلْقُ عَامَلِ نَاكَ إِذَا مَلَسَ وَهِيَ لَع

Ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан очиқ жойдаги, турли ҳайвонлар, йиртқичлар келиб-кетиб (ичиб турадиган) сув ҳақида сўралди. Бас, Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Вақтики, сув икки қуллага етса, нажас бўлмайди», дедилар».

«Сунан» эгалари ривоят қилганлар.

Саҳобаи киромлар ўз одатлари бўйича иштибоҳли бир масала хусусида, яъни очик жойда қоладиган, турли ҳайвонлар ва йиртқичлар тегиб кетиши мумкин бўлган сувнинг пок ёки нопоклиги ҳақида Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан сўрамоқдалар.

Унга Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам: «**Вақтики, сув икки қуллага етса, нажас бўлмайди**», деб жавоб бердилар. Бу саволнинг айнан ўзига берилган эмас, балки умумий қоида бўладиган жавоб, яъни нима бўлишидан қатъи назар, сув икки қуллага миқдорида етса, нажас бўлмайди, дегани эди.

«Қуллага» катта сув меши бўлиб, унинг биттасига ўша даврнинг ўлчови билан бағдодий ҳажмда 250 ратл сув сиққан. Бир бағдодий ратл 408 граммга тенг бўлиб, икки қуллага сув 204 литрни ташкил қилади. Ана шу миқдордаги сув очик жойда бўлса-ю, унга турли ҳайвон ва йиртқичлар тегиб кетса ҳам, унда таҳорат қилса бўлаверади.

Аммо сув икки қуллага ёки ундан ортиқ бўлса-ю, рангими, ҳидими, таъмими, бирортаси ўзгариб қолса, поклиги йўқолади.

Ушбу ҳадисдан олинадиган фойдалар:

1. Иштибоҳли масалани биладиган одамдан сўраб олиш зарурлиги.
2. Муайян бир нарса сўралганда умумий қоида бўладиган жавоб беришнинг яхшилиги.
3. Икки қуллага миқдоридаги сувга турли ҳайвон, йиртқич, нажас нарса теккани билан (агар асосий сифатларидан бири ўзгармаса) нопок бўлиб қолмаслиги.
4. Икки қуллага миқдоридан оз сувга нажас нарса тегса, нопок бўлиб қолиши.

Шу ўринда эътиборингизни бир нарсага қаратмоқчиман. Ҳанбалий ва Шофеъий мазҳаблари шу ҳадисга амал қилиб, нажас нарса тегса, нопок бўлмайдиган сувнинг энг оз миқдори икки қуллага, деб белгилашган.

Аммо Ҳанафий мазҳаби уламолари бошқача йўл тутганлар. Улар бу ҳадиси шарифни ҳукм учун қабул қила олмасликларига узр айтганлар.

Авалло бу ҳадис изтиробли ҳадис. Чунки бир ривоятда «икки қуллага», иккинчи ривоятда «бир қуллага», учинчи ривоятда эса «уч қуллага» деб

келган. Қайси бири ҳақиқий эканлиги номаълум.

Иккинчидан, «Қуллаларнинг ҳажми бир хил эмас. Улар доимо катта-кичик ва ҳар хил бўлади», деганлар.

Ҳанафий мазҳаби уламолари «Нажас нарса тегиши ёки тушиши билан нопок бўлиб қолмайдиган сувнинг энг оз миқдори – эни ўн аршин, бўйи ўн аршинли ҳовузнинг сувига тенг», деганлар. Аршин деганда, ўртача одамнинг панжаси учидан тирсагигача бўлган узунлик тушунилади. Бу 61,2 см деб олинган. Демак, эни ва бўйи 6 метру 12 смдан бўлган ҳовузнинг суви Ҳанафий мазҳаби бўйича нажас нарса тушса, нопок бўлмайдиган энг оз сув ҳисобланади.

Кўриниб турибдики, ҳар бир мазҳаб ўз шароитидан келиб чиққан. Ҳанбалий ва Шофеъий мазҳаби уламолари яшаган саҳро шароити бошқача, Ҳанафий уламолари яшаган серсув жойларнинг шароити бошқача бўлган. Шу билан бирга, ҳайвонлару йиртқичлар ва бошқа нарсалар ҳам, албатта, эътиборга олинган. Ҳозирги шароит тамоман бошқача бўлиб кетди. Бу масала ҳаётда учраши қийин, учраганда ҳам, жуда нодир бўлади.

«Ҳадис ва ҳаёт» китоби асосида тайёрланди